

УДК 351.713

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.15>**О. В. Мащенко**

доктор економічних наук, доктор юридичних наук, професор,
перший проректор Класичного приватного університету

Ю. П. Козаченко

доктор наук з державного управління,
виконуюча обов'язки начальника
Головного управління ДПС у Київській області

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ

У статті надано визначення терміну «цифровізація». В процесі дослідження і аналізу наукових публікацій встановлено, що багато уваги приділялося науковцями виникненню та розвитку цифрової економіки. Вони робили спробу не тільки дослідити дефініцію «цифрова економіка», але й проводили її зіставлення з іншими секторами національної економіки, робили аналіз фундаментальних змін економічних процесів. Встановлено, що проблемам цифрової трансформації в діяльності органах ДПС дуже мало приділено уваги у наукових колах.

Зазначено, що запровадження цифрових комунікацій у роботі органів Державної податкової служби України з платниками податків – однієї з складових цифрової трансформації нашої країни. І обумовлені ці процеси викликом суспільства до бажання отримувати якісні сервісні послуги від державних інституцій. Цифрова трансформація робить усі процеси взаємодії контролюючих органів з платниками податків більш прозорими, надає можливість відстежити здійснення тієї чи іншої операції. Також, цифрова трансформація – є перепорою для реалізації корупційних схем.

Розглянуто окремі складові цифрової трансформації ДПС України. Констатовано, що з метою забезпечення ефективної взаємодії між органами місцевого самоврядування та Головним управлінням ДПС у областях побудова комунікації відбувається із використанням Функціоналу «Електронний кабінет», який забезпечує електронну взаємодію в режимі он-лайн. Із застосуванням цього ж функціоналу відбувається взаємодія із платниками податків.

Охарактеризовано переваги застосування «Електронного кабінету». Зазначено про можливість користування «Електронним кабінетом» не лише юридичними особами та фізичними особами-підприємцями, але й будь-якою особою, яка бажає отримувати адміністративні послуги, консультації, здійснювати розрахунки з бюджетом, замовляти та отримувати довідки, звітувати в електронному вигляді не виходячи з дому. На рисунку 1 представлено напрями вдосконалення та розширення функціоналу ІКС «Електронний кабінет».

Виділено перешкоди для запровадження процесу цифровізації, серед найбільш суттєвих зазначено: недостатній рівень цифрової грамотності як окремих верст населення так і посадових осіб органів державної влади, зокрема контролюючих органів.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, органи державної податкової служби, платник податків, «Електронний кабінет».

Постановка проблеми. В світі склалася нова реальність, яка спонукає уряди всіх країн до проведення політики системної цифрової економіки за допомогою цифрової трансформації шляхом вдосконалення відповідних галузей національ-

ного законодавства, розробки та реалізації масштабних державних стратегій, проектів та програм, зокрема – повне переведення сфери публічного управління на цифрові технології [1, с. 209]. Цифровізація торкнулася усіх сфер суспільного життя.

Цифровізація – є однією з визначальних тенденцій розвитку людської цивілізації, яка формує більш інклюзивне суспільство та кращі механізми управління, розширює доступ до охорони здоров'я, освіти та банківської справи, підвищує якість та охоплення державних послуг, розширює спосіб співпраці людей. А Пандемія Covid-19 довела важливість та потрібність цифрових технологій для добробуту населення та розвитку економік [2].

Сьогодні цифрові технології впроваджуються як частина бізнес-процесів, а їх повсюдне застосування проглядається в усіх сферах життя, оскільки: їх експонентне зниження вартості у поєднанні з наявними хмарними послугами знижує капіталовкладення, необхідні для здійснення діяльності; їх застосування зменшує витрати, збільшує продуктивність та ефективність прийняття рішень; вони стають дешевшими та, відповідно, доступнішими завдяки безкоштовному контенту та послугам; вони можуть використовуватися для створення унікальних продуктів [2]. Всі ці доводи, без сумніву вплинули й на початок процесу цифровізації у сфері відносин між контролюючими органами та платниками податків, в результаті чого було створено велику кількість програмних продуктів, які сприяли покращенню процесу адміністрування податків та зборів завдяки суттєвій економії часу потрібного для адміністрування та зручності розроблених сервісів. Проте, дана проблематика потребує подальшого дослідження з урахуванням сучасних викликів: запровадження воєнного стану, виникненню проблем комунікації з платниками податків, що знаходяться на території активних бойових дій або прилеглих до них, або тих, що вимушені були змінити своє місцезнаходження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси цифровізації у різних сферах суспільного життя були предметом досліджень науковців, зокрема: С. В. Коляденко та Г. Г. Чмерук приділили увагу вивченню змісту поняття «цифрова економіка», яке використовується на рівні урядових та міждержавних відносин [3]. Зокрема, Г. Г. Чмерук проведено зіставлення цифрової економіки з іншими секторами національної

економіки. Проаналізовано фундаментальні зміни економічних процесів окремих організацій та країни загалом, пов'язані з розвитком цифрової економіки [4].

О. А. Гриценко у своїх роботах запропонувала логіку дослідження цифрової економіки, що дозволило їй виявити суттєві ознаки, напрями розвитку та шляхи впровадження цифрової економіки. Проаналізувала специфіку цифрових технологій, які приводять до змін характеру праці, компетенцій людського капіталу, специфікації прав власності, створення бізнес-моделей господарювання [5]. О. Є. Гудзем у його роботах виявлено вплив цифрової економіки на умови господарювання, окреслено передумови, можливості й заходи щодо зміни цінностей, пріоритетів та орієнтирів побудови якісно нових моделей управління підприємствами на основі сучасних цифрових технологій, що забезпечить перенесення акцентів на відкритість, демократизацію, соціологізацію, креативність організаційних процесів [6].

С. А. Давимука, Л. І. Федулова розглядали цифровізацію на макро- рівні. Вони обґрунтували передумови й необхідність впровадження концепції цифрової трансформації регіонів України. Розробили пропозиції щодо стратегічних пріоритетів посилення процесу цифровізації на регіональному рівні як складової сучасної державної регіональної політики [7].

О. Карпенко, А. Осьмак розглядали теоретичні засади застосування цифрової технології «блокчейн» в державному управлінні, зокрема визначили технологічні переваги цифрової технології: мережева децентралізація; розподільність зберігання інформації; «гранична» захищеність інформації від фальсифікації; відкритість, криптозахищеність та контрольованість історії транзакцій) [8].

В роботах Матвійчук О. А. досліджено сутність та мету державної політики у сфері інформатизації суспільства. Досліджено загальнодержавну систему інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах сьогодення. Запропоновано напрями вдосконалення системи публічного управління у сфері інформатизації суспільства [9].

Проблемам цифрової трансформації в роботі органах ДПС приділили увагу А. І. Луцик та Н. Г. Синютка, вони дослідили процеси діджиталізації фіскального простору. Вони довели, що ці процеси, з одного боку, можуть стимулювати уникнення й ухилення від оподаткування, а з іншого, – підвищувати ефективність фіскальної політики. На їх думку: «Цифрові технології послаблюють інформаційні обмеження у здійсненні податкового контролю для виявлення справжніх економічних результатів платників податків, а також дають змогу запроваджувати складні системи оподаткування з меншими затратами» [1]. Хоча, слід зазначити, що темі цифровізації у роботі контролюючих органів дуже мало було приділено уваги у наукових колах.

Метою статті є дослідження процесу цифровізації у співпраці між контролюючими органами та платниками податків.

Виклад основного матеріалу. Цифровізацією вважається – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможлиблює інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний простір [10].

Основною метою цифровізації – є досягнення цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні [10]. Сутність цифрової трансформації полягає у спрощенні рутинних процесів шляхом їх автоматизації. Зважаючи на світові тенденції, цифрова трансформація – є процесом незворотнім.

Цифровізація має безліч переваг. Адже вона не обмежується виключним використанням технологій; вона характеризується зміною культури, інтегрованою в усі сфери роботи, та трансформацією в управлінні різними командами. Мінімізації витрат (цифровізація документів, що призводить до загальної оптимізації процесу), підвищення ефективності та продуктивності, швидке, ефективніше прийняття рішень у реальному часі, скорочення часу та витрат на розробку нових продуктів та швидка реакція на зміну кон'юнктури ринку [2].

Фундаментальним документом, який визначає стратегічні напрями розвитку України – є «Національна економічна стратегія на період до 2030 року», затверджена Кабінетом Міністрів України від 3 березня 2021 року [11].

Стратегічним курсом цифрової економіки визначено такі стратегічні цілі та шляхи їх досягнення:

1. Акселерація економічної діяльності (розширення покриття мобільним та фіксованим Інтернетом, повна комп'ютеризація об'єктів соціальної інфраструктури, удосконалення системи хмарних послуг, повна цифровізація даних реєстрів, забезпечення кібербезпеки, удосконалення сфери електронних платежів).

2. Трансформація ресурсних секторів економіки у високопродуктивні, інтелектуальні та конкурентоспроможні (удосконалення інфраструктури, стимулювання безготівкових розрахунків, стимулювання розвитку електронної комерції, стимулювання бізнесу до співпраці у цифрових форматах).

3. Трансформація сфер життя в ефективні, сучасні та комфортні (цифрова трансформація системи освіти, удосконалення електронної системи охорони здоров'я, збільшення кількості та покращення якості он-лайн соціальних послуг, в тому числі і від Податкової служби).

4. Створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій і бізнесу (розвиток цифрових навичок громадян та професійних цифрових навичок, розширення переліку цифрових професій, синхронізація державних даних на всіх рівнях, забезпечення прозорості місцевих та державних бюджетів, удосконалення процесу збору статистичної інформації, підвищення якості державних електронних сервісів, удосконалення інструментів е-демократії, та ін).

Шляхами досягнення стратегічних цілей у напрямку цифровізації економіки у різних сферах розвитку, що сприятиме покращенню роботи контролюючих органів визнано:

– спрощення системи реєстрації, отримання дозволів та ліцензій на здійснення господарської діяльності;

- забезпечення цифровізації функціонування ліцензування, дозвільних систем у сфері господарської діяльності за декларативним принципом;

- цифровізація сфери державного нагляду (контролю);

- регулювання ринку землі шляхом створення системи моніторингу земельних відносин, дерегулювання сфери землеустрою, цифровізація дозвільних процедур та адміністративних послуг у галузі земельних відносин, тощо [11].

Запровадження цифрових комунікацій у роботі органів Державної податкової служби України (далі – ДПС України) з платниками податків, це одна з складових цифрової трансформації нашої країни. І обумовлені ці процеси викликом суспільства до бажання отримувати якісні сервісні послуги від державних інституцій, що надаються державними органами незалежно від місця проживання зокрема на заходах цифровізації.

Цифрова трансформація робить усі процеси взаємодії контролюючих органів з платниками податків більш прозорими, надає можливість відстежити здійснення тієї чи іншої операції (як приклад можна привести прозорість процедур відшкодування ПДВ). Також, цифрова трансформація – є перешкодою для реалізації різноманітних корупційних схем.

На сьогодні, Портфель проектів цифрової трансформації ДПС України складається з наступних блоків:

- Розвиток безкоштовного програмного забезпечення реєстраторів розрахункових операцій.

- Розвиток інформаційної системи для збору, зберігання, використання даних реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО) та програмних реєстраторів розрахункових операцій (далі – ПРРО), перевірки справжності та достовірності розрахункових документів (СОД РРО).

- Оновлення електронних послуг електронного кабінету платника податків (Е-Кабінету).

- Створення програмного продукту «XSD» (визначена схема XML) для стандартного аудиторського SAF-T UA.

- Створення підсистем ІКС «Адміністративне та судове оскарження».

- Розвиток ІКС «Міжнародний автоматичний обмін інформацією» Модуль CrS/CbC.

- Створення інформаційної системи електронного адміністрування акцизного податку з алкогольних напоїв за допомогою марки акцизного податку.

- Створення хмарного сховища для зберігання особистих ключів користувачів у кваліфікованому засобі електронного підпису КНЕДП ДПС.

- Розширення потужності серверного обладнання.

- Створення центру резервного копіювання інформаційних ресурсів ІКС ДПС.

Розглянемо більш детально окремі складові цифрової трансформації ДПС України.

Так, з метою забезпечення ефективної взаємодії між органами місцевого самоврядування та Головним управлінням ДПС у областях побудова комунікації відбувається із використанням Функціоналу «Електронний кабінет», який забезпечує електронну взаємодію в режимі он-лайн. Для уповноважених осіб органів місцевого самоврядування доступні наступні сервіси «Електронного кабінету»: перегляд облікових даних; подання податкової, фінансової звітності, статистичної звітності; перегляд та друк раніше поданої звітності; подання запиту про надання звітності в розрізі платників податків – юридичних осіб; інформація про реквізити нових бюджетних рахунків; здійснення листування з органами ДПС [12].

З 1 січня 2021 року ДПС України запровадила електронне інформування органів місцевого самоврядування. Так, контролюючі органи зобов'язані надавати органам місцевого самоврядування звітність у розрізі джерел доходів такого органу:

- про суми нарахованих та сплачених податків та зборів, суми податкового боргу та надмірно сплачених до місцевих бюджетів податків та зборів на територіях відповідних громад – щомісяця, не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним;

- про суми списаного безнадійного податкового боргу; суми розстрочених і відстрочених грошових зобов'язань, податкового боргу платників податків, які повинні бути сплачені до місцевих бюджетів на відповідних територіях; суми наданих податкових пільг – щокварталу, про-

тягом 25 днів після закінчення звітнього кварталу [13].

Створення та функціонування Електронного кабінету платника податків регламентовано ст. 42 Податкового кодексу України (далі – ПК України).

Електронний кабінет – є сукупністю інформаційно-телекомунікаційних систем ДПС, що забезпечує електронну форму взаємодії між платниками податків та державними, у тому числі контролюючими органами з питань реалізації прав та обов'язків, за дотриманням яких мають слідувати контролюючі органи, а також відповідність поведінки платника існуючим нормативно-правовим актам [14].

Електронний кабінет створюється та функціонує за наступними принципами:

- принцип прозорості, тобто обов'язкового оприлюднення методології реалізації положень ПК України в роботі електронного кабінету;

- принцип контрольованості – забезпечення можливості незалежної перевірки коректності роботи електронного кабінету через тестового платника, унеможливлення несанкціонованого втручання у роботу програмного забезпечення електронного кабінету;

- принцип автоматизованості – максимальної автоматизації процесів створення, прийняття, реєстрації, оброблення, зберігання документів та інших облікових даних платника податків;

- принцип спрощення процедури взаємодії платників податків та контролюючого органу та прискорення електронного документообігу між ними;

- принцип здійснення автоматизованого внесення до журналу всіх дій (подій), що відбуваються в електронному кабінеті, включаючи, зокрема, фіксацію дати і часу відправлення, отримання документів через електронний кабінет та будь-якої зміни даних, доступних в електронному кабінеті, за допомогою кваліфікованої електронної позначки часу.

Інформація про дату і час надсилання та отримання документів, іншої кореспонденції з ідентифікацією відправника та отримувача зберігається безстроково і може бути отримана через електронний кабінет у вигляді електронного доку-

мента, в тому числі у вигляді квитанції у текстовому форматі (п. 42-1.1, ст. 42-1 ПК України [15]).

«Електронний кабінет» забезпечує можливість реалізації платниками податків прав та обов'язків, визначених нормативно-правовими актами у сфері оподаткування шляхом: перегляду інформації про платника податків, що збирається, використовується та формується контролюючими органами у зв'язку з обліком платників податків та адмініструванням податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску, здійсненням податкового контролю; дані системи електронного адміністрування податку на додану вартість; дані системи електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового, тощо (п. 42-1.2, ст. 42-1 ПК України [15]).

За допомогою цього сервісу можна здійснювати листування з органами ДПС в режимі он-лайн, формувати та надсилати електронні документи, запити на отримання інформації, заяви для реєстрації платниками окремих податків та ін., перевіряти стан поданої звітності, вести документообіг та сплачувати податки в мережі Інтернет [16].

«Електронний кабінет» складається із загальнодоступної відкритої частини, вхід до якої здійснюється без ідентифікації користувача, та приватної частини (особистого кабінету). Для ознайомлення користувачів з роботою «Електронного кабінету платника податків» функціонує розділ «Допомога», який є доступним як у відкритій так і у приватній частині кабінету. Для фізичних осіб створено можливість за допомогою різних платіжних систем сплатити податки, збори, платежі за допомогою банківської карти [16].

Користуватись послугами відкритої частини «Електронного кабінету» можна без ідентифікації особи. Через відкриту частину користувачам доступні наступні можливості, як то: доступ до інформації з публічних реєстрів, а саме:

- дані про взяття платників на облік;
- реєстр страхувальників;
- дані реєстру платників податку на додану вартість;
- реєстр платників єдиного податку;
- інформація про РРО;

- інформація про книги обліку розрахункових операцій;
- дані реєстру платників акцизного податку з реалізації пального;
- реєстр осіб, які здійснюють операції з товарами;
- інформація про граничні терміни сплати податків, зборів, обов'язкових платежів та подання звітності (податковий календар);
- перегляд та друк бланків податкової звітності;
- заповнення декларації про майновий стан і доходи для громадян;
- контакти та адреси діючих центрів обслуговування платників [17].

Окремо створений Сервіс «ЕК для громадян», який працює в режимі приватної частини та дозволяє громадянам перевірити загальну інформацію про себе як платника податків та про об'єкти оподаткування, переглянути повідомлення про обов'язок сплатити суму грошового зобов'язання, подати податкову декларацію про майновий стан та доходи, подати запит про суми виплачених доходів, подати облікову картку фізичної особи – платника податків [16].

Проте, користуватись «Електронним кабінетом платника податків» можуть не лише юридичні особи та фізичні особи-підприємці, але й будь-яка особа, яка бажає отримувати адміністративні послуги, консультації, здійснювати розрахунки з бюджетом, замовляти та отримувати довідки, звітувати в електронному вигляді не виходячи з дому.

У приватній частині «Електронного кабінету» в залежності від типу платника (юридична особа, фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, громадянин тощо) надано доступ до наступних сервісів:

- зазначено персоніфікований податковий календар;
- можливий перегляд облікових даних платника;
- подання звітності в електронному вигляді до органів ДПС, пенсійного фонду та статистики, а також перегляд та друк раніше поданої звітності;
- перегляд вхідних/вихідних документів;
- здійснення листування з органами ДПС;
- подання заяв, запитів для отримання інформації;

- перегляд інформації про стан розрахунків з бюджетом;
- здійснення реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування до них у єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН), інформація з ЄРПН;
- отримання інформації з реєстрів операцій та транзакцій в системі Електронного адміністрування ПДВ, а також, інформації з реєстрів операцій та транзакцій в системі Електронного адміністрування реалізації пального [17].

На сьогодні, в стадії запровадження залишаються сервіси, як то:

- отримання платниками податків копій наказів про проведення перевірок, повідомлень про проведення перевірок, актів (довідок) перевірок, відповідних запитів та інших документів, складених у зв'язку з проведенням та за результатами перевірок і звірок, передбачених ПК України, а також у зв'язку з розглядом заперечень платників податків до результатів перевірок та/або пояснень платника податків;

- забезпечення можливості адміністративного оскарження рішень контролюючих органів, у тому числі подання заперечень на акт або довідку, якими оформлені результати перевірки, подання скарги на податкове повідомлення-рішення або інше рішення, дію або бездіяльність контролюючого органу чи посадової особи контролюючого органу, у тому числі рішення про коригування митної вартості, рішення щодо класифікації товарів для митних цілей, про визначення країни походження, рішення щодо підстав для надання податкових пільг тощо;

- подання звернення на отримання індивідуальної податкової консультації в електронній формі. У разі необхідності платники податків можуть прикріпити до звернення копії необхідних документів.

Проте, на період дії воєнного стану обмежено доступ до публічних електронних реєстрів в електронному кабінеті ДПС раніше доступних для перегляду, як то:

- Реєстр платників ПДВ;
- Реєстр платників акцизного збору;
- Реєстр платників єдиного податку;
- Реєстр платників податків фізичних осіб;
- Реєстр великих платників податків;

- Реєстр платників податків нерезидентів;
- Реєстр форм електронних документів;
- Єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій;
- Державний реєстр реєстраторів розрахункових документів;
- Реєстр боржників;
- Єдиний реєстр суб'єктів господарювання, які можуть здійснювати реалізацію безхазяйного майна та майна, що переходить у власність держави.

В межах реалізації проекту оновлення електронних послуг для користувачів «Електронного кабінету» вдосконалено та розширено функціонал ІКС «Електронний кабінет» (рис. 1).

На сьогодні, ДПС активно надає послуги через Портал «Дія», який є он-лайн сервісом державних послуг, де все швидко, чітко й зрозуміло побудовано. Дія – є мобільним застосунком з електронними документами, та даними про людину з реєстрів. Дія – це застосунок в якому є усі потрібні документи в одному місці, у смартфоні людини [18].

Наразі серед проектів цифрової трансформації – є доступним державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (е-Бізнес). Запровадження електронних та автоматичних послуг з реєстрації бізнесу, громадських об'єднань, подання

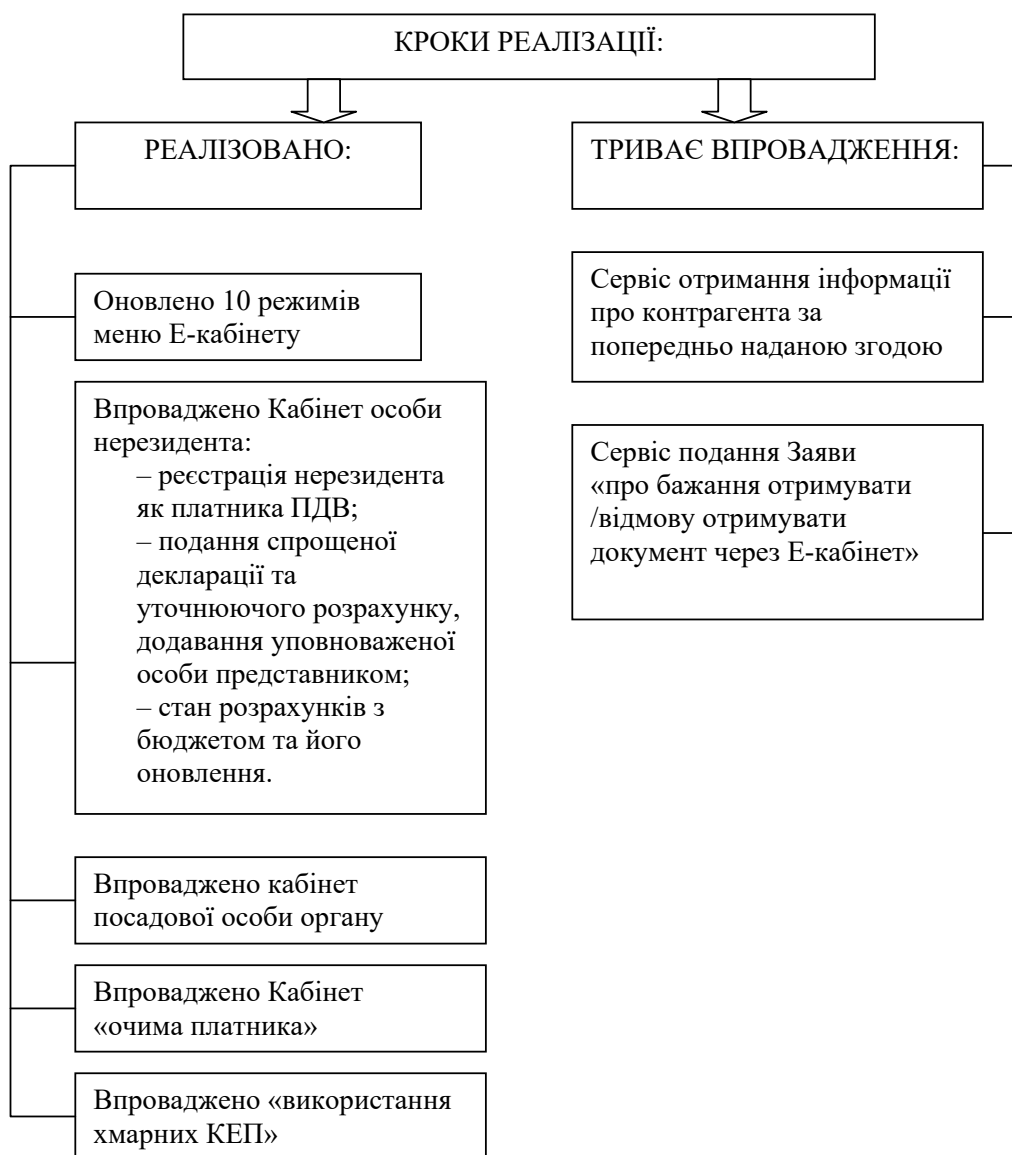

Рис. 1. Оновлення електронних послуг Е-кабінету платника податків

Побудовано авторами

відомостей про кінцевих бенефіціарних власників, модернізація існуючого Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, реалізація електронних взаємодій з інформаційними системами органів державної влади [18]. Що дозволяє юридичним та фізичним особам – підприємцям швидко та зручно отримати статус суб'єкта господарської діяльності, стати учасником правовідносин (зокрема й податкових) та набути податкової правосуб'єктності (можливості мати й реалізувати свої права та обов'язки як учасників правовідносин).

В он-лайн сервісі «Дія», на сьогодні, реалізовані наступні послуги, що надаються ДПС:

1. В режимі «*Ліцензії та дозволи*» у платника податків – є можливість реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування до них. В цьому розділі меню користувачі електронного кабінету отримують доступ до двох режимів: Видані ПН/РК (Отримані ПН/РК). В цьому вікні користувачі електронного кабінету отримують перелік всіх накладних і розрахунків коригування, поданих через електронний кабінет у відповідному звітному періоді, та мають можливість створювати, редагувати, підписувати і направляти їх до органів ДПС.

2. В режимі «*Витяги та довідки*» платник податків може дізнатися про «Стан розрахунків з бюджетом». Меню «Стан розрахунків з бюджетом» надає користувачу електронного кабінету доступ до своїх особових рахунків із сплати податків, зборів та інших платежів. При зверненні до зазначеного пункту меню відображається зведена інформація станом на момент звернення, що містить наступну інформацію по кожному виду платежу:

- Назва Територіального органу ДПС;
- Код платежу, Стаття та Назва платежу;
- Надмірно сплачені суми та суми, які будуть нараховані в наступних звітних періодах «+» (Надмірно сплачені суми єдиного внеску (авансові платежі) для єдиного внеску);

- Податковий борг «-» (без врахування пені) (заборгованість «-» з єдиного внеску);

- Залишок несплаченої пені;

- Не застосована штрафна санкція (передбачена відповідно норм ПК України);
- Термін сплати.

3) В режимі «Створення бізнесу» особа може здійснити:

- автоматичну реєстрацію фізичної особи – підприємця (далі – ФОП);

- внести зміну до облікових даних ФОП;

- здійснити закриття ФОП;

- подати «Заяву про набуття статусу резидента Дія.City»;

- подати єДекларацію (це передбачена можливість подання декларації про провадження господарської діяльності під час дії воєнного стану).

Крім того відбувається подальше підвищення діджиталізації та розробка нових інструментів, які б значно підвищили ефективність податкового адміністрування, які в себе включають:

- впровадження більшої перевіреної звітності через третіх осіб (наприклад, інтеграція інформації в управлінські процеси, що надходять від фінансових посередників, інші частини органів державної влади, інших платників податків та інших податкових адміністрацій);

- впровадження більш надійних систем звітності (наприклад, оцифрування податкових накладних, он-лайн каси, побудова основних податкових правил в бухгалтерському програмному забезпеченні тощо);

- покращене виявлення можливих невідповідностей шляхом кращого моделювання оцінки ризиків, використання все більших обсягів цифрових даних і передових аналітичних методів; вдосконалення послуг для платників податків, в тому числі через електронну подачу, електронну оплату, он-лайн-інструменти самообслуговування та цільову допомогу, таку як он-лайн-чати. [19, с. 67].

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, програмного забезпечення та відповідної інфраструктури створює певні передумови для формування державної політики цифрового розвитку [20], зокрема й у сфері реалізації податкової політики.

Процеси цифровізації у діяльності органів ДПС мають позитивні наслідки, до речі, запровадження технологій у процеси податкового адміністрування дозволяє

обробляти великі масиви даних, витрачати на це менше часу, швидше отримувати необхідну актуальну інформацію стосовно відповідних платників податків. За допомогою цифрових технологій забезпечується прозорість бізнес-процесів в економіці країни [19, с. 92–93].

Але існують певні перешкоди для запровадження процесу цифровізації, серед яких можна виділити проблеми інституціонального характеру, зокрема: низький рівень довіри до органів державної влади та місцевого самоврядування; недостатній рівень цифрової грамотності окремих верст населення; схильність платників податків до тінізації отриманих доходів; складність процесу адаптації суб'єктів підприємницької діяльності до запровадження цифрових технологій; недостатній рівень інформаційної культури населення; низький рівень довіри користувачів Інтернету до цифрової економіки, тощо.

Загальна оцінка цифрової грамотності громадян свідчить про те, що 53% громадян перебувають нижче позначки «базовий рівень». До того ж, аналіз рівня володіння цифровими навичками відображає стійку залежність між віком і цифровою грамотністю. У групі віком 40–49 років переважають ті, що не мають достатніх цифрових навичок [21]. Це той вік, коли особа має найбільшу трудову активність, і виявляється, що у цьому віці 53% громадян мають низький рівень комп'ютерної грамотності. Це призводить до того, що особа не бажає реєструватися в електронному кабінеті платника податків, що сприяє більш ефективній комунікації з контролюючими органами, а віддає перевагу листуванню, шляхом надіслання за податковою адресою платникові податків рекомендованим листом з повідомленням про вручення або ж особисто вручаються платникові. Використання електронного кабінету надає можливості платникові швидко та оперативно подати податкову звітність та звітність до пенсійного фонду й, надалі, відслідковувати її прийняття контролюючими органами; він може переглядати раніше подану звітність; отримувати інформацію про стан розрахунків з бюджетом, відомості про суми отриманих доходів і утриманих податків податковими

агентами, що допомагає йому своєчасно та повній мірі виконувати свій податковий обов'язок.

Проте, низький рівень цифрової компетентності спостерігається не лише серед населення (платників податків), але й серед працівників контролюючих органів.

У «Національній економічній стратегії на період до 2030 року» зазначено, що: «Крім загальних цифрових компетенцій, проблемою залишається низький рівень цифрових навичок серед державних службовців Перехід на електронні послуги у цій сфері повинен супроводжуватися масштабною освітньою кампанією для державних службовців та фахівців соціальної сфери» [21].

«Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» схвалена розпорядженням Кабінет міністрів України від 3 березня 2021 р. передбачає формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей у суспільстві шляхом:

- здобуття особою цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетентностей;

- забезпечення безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей для фахівців в системі підвищення кваліфікації різних галузей діяльності;

- створення Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта»;

- розроблення заходів щодо впровадження цифрових засобів доведення інформації (телебачення, соціальні мережі, трансляція в Інтернеті тощо) [22].

На сьогодні, у ДПС України за участі Міністерства цифрової трансформації України проводиться навчання працівників територіальних органів ДПС з питань цифровізації. Навчання відбувається протягом двох місяців у формі вебінарів Zoom та охоплює усіх працівників, залучених до обслуговування платників податків. У рамках навчання обговорюються питання: як за допомогою мобільного застосунку «Дія» отримати копії цифрових документів (шеринг документів) під час надання адміністративних послуг

у центрах обслуговування платників ДПС, а також як отримати податкові послуги на Порталі «Дія». За результатами навчання з метою перевірки набутих знань організовано проведення тестування працівників територіальних органів ДПС [23]. Такий крок має розширити рівень цифрової компетентності контролюючих органів, проте для взаємодії з платниками податків цього не достатньо.

Висновки. Отже, перехід на повномасштабну стадію використання електронних послуг, зокрема у сфері взаємовідносин між платниками податків та контролюючими органами має бути підкріпленим не тільки освітньою кампанією для працівників органів ДПС, а перш за все й громадян, і це має відбуватися з одночасним проведенням курсів фінансової грамотності, в результаті чого особа – платник податків навчилася б не тільки обраховувати власні доходи із використанням різних системи оподаткування (загальної, спрощеної) для подальшого прийняття рішення щодо оптимальності застосування однієї із цих систем, а й отримати знання з приводу використання цифрового контенту у співпраці з контролюючими органами.

Список використаної літератури:

1. Луцик А. І., Синютка Н. Г. Податковий інструментарій фіскальної політики в умовах діджиталізації фіскального простору: Світ фінансів. 2019. Вип. 1. С. 87–97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svitfin_2019_1_10
2. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрова трансформація бізнесу: виклики і можливості для партнерства» (9–10 вересня 2021 р., м. Мелітополь). URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv>
3. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2016. № 6. С. 105–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2016_6_11
4. Чмерук Г. Г. Цифрова економіка як окремий сектор національної економіки держави: *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини*

та світове господарство. 2019. Вип. 27(2). С. 92–97. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_27\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_27(2)_18)

5. Гриценко О. А. Цифрова економіка: сучасні виклики для економістів та правознавців. *Економічна теорія та право*. 2018. № 2. С. 77–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_etp_2018_2_8
6. Гудзь О. Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С. 4–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/естеби_2018_2_3
7. Давимук С. А., Федулова Л. І. Цифрова трансформація регіонів України. *Регіональна економіка*. 2018. № 4. С. 110–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2018_4_14
8. Карпенко О., Ось мак А. Цифрова технологія «блокчейн» в державному управлінні: сутність, переваги та ризики застосування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2017. Вип. 21. С. 20–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tpdpd_2017_21_4
9. Матвійчук О. А. Державна політика у сфері інформатизації : автореф. дис... канд. наук з держ.упр. : 25.00.02 – механізми державного управління. – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2018. 20 с.
10. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: Розпорядження від 17 січня 2018 р. № 67-р / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>
11. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова від 3 березня 2021 р. № 179 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
12. Побудова комунікацій контролюючих органів з органами місцевого самоврядування – важливий вектор співпраці: Головне управління ДПС у Дніпропетровській області. URL: <https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/643718.html>
13. Про затвердження Порядку надання звітності в розрізі платників податків органам місцевого самоврядування: Наказ від 23.11.2020 р., № 723 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-20#Text>
14. Про затвердження Порядку функціонування Електронного кабінету: Наказ від 14.07.2017 р., № 637 / Мінфін України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17/sp:max100>
15. Податковий кодекс України (зі змінами та доповненнями) : Закон від 02 грудня

- 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
16. Переваги електронного кабінету платника! Офіційний портал Державної податкової служби України. URL: <https://zt.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-478772.html>
 17. Переваги електронного кабінету платника податків!: Офіційний портал Державної податкової служби України. URL: <https://kyivobl.tax.gov.ua/media-ark/local-news/print-521127.html>
 18. Проекти цифрової трансформації: офіційний портал Цифрової держави. URL: <https://plan2.dia.gov.ua/>
 19. Концепція «Індустрія 4.0»: проблеми впровадження і окремі правові аспекти її реалізації в Україні : монографія / [Є. М. Білоусов, І. В. Борисов та ін.] ; за ред. С. В. Глібка. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України. 2021. 200 с. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/2bcae9f3-cfc4-4592-82be-85b0afd5cfc7/content>
 20. Хаустова М. Г. Державна політика в умовах цифровізації суспільства. міжнародний досвід реалізації програм та стратегії цифровізації: Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2022. № 2. С. 209–216. <http://app-journalin.ua/wp-content/uploads/2022/07/42.pdf>
 21. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : Постанова від 3 березня 2021 р. № 179 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>
 22. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації розпорядження від 3 березня 2021 р. № 167-р / Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>
 23. ДПС розпочато навчання працівників територіальних органів з питань цифровізації. Офіційний портал Державної податкової служби України. URL: <https://lv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-484039.html>

Kozachenko Yu., Mashchenko O. Providing the process of digitalization in the dialyalnist body of the Public Submission Service

In the article, the term "digitalization" is assigned. In the process of follow-up and analysis of scientific publications, it was established that a lot of respect was given by science scientists to the development of the digital economy. They tried to try not only to reach the definition of "digital economy", but also carried out research on other sectors of the national economy, and analyzed the fundamental changes in economic processes. It has been established that the problems of digital transformation in the activities of the bodies of the traffic police have already received little attention from scientific stakes.

It has been appointed that the provision of digital communications from the robotic bodies of the Sovereign Tax Service of Ukraine with tax payers is one of the warehouse digital transformation of our country. I obumovleni tsi protsess viklikom suspilstva to bazhannya otrimuvat yakisni servisni services from state institutions. Digital transformation to work with the processes of interaction between regulatory authorities and tax payers is more transparent, we hope it is possible to manage these other operations. So, digital transformation is a hurdle for the implementation of corruption schemes.

A review of warehouses and digital transformation of traffic police in Ukraine. It was stated that, due to the method of ensuring effective interaction between the bodies of the police self-regulation and the head departments of the traffic police in the regions, they are encouraged to communicate from the sources of the Functional "Electronic Cabinet", which ensures the security of electronic communication mode in on-line mode. Due to the zastosuvanniam of this function, it is necessary to cooperate with the payers of taxes.

The advantages of sustenance of the "Electronic Cabinet" are characterized. It was appointed about the possibility of serving with the "Electronic Cabinet" not only by legal persons and physical persons-subsidiaries, but also be a special one, as if you could take administrative services, take notes, sound in electronic form without appearing home. Figure 1 shows the full extension of the functionality of the ICS "Electronic Cabinet".

It was seen that a transition was made for the implementation of the process of digitalization, among the most important points were noted: insufficient level of digital literacy for about ten miles of the population and planting systems of state authorities, control authorities.

Key words: digitalization, digital transformation, state tax authorities, tax payer, "Electronic Cabinet".